

3 Ιουνίου 2023

«Κεραυνός εν αιθρία» ο αδόκητος χαμός του Δημήτρη Μπαλαγεώργου

[Πολιτισμός](#) / [Βυζαντινή Μουσική](#) / [Μορφές](#)

Ως «κεραυνός εν αιθρία» ήχησε σε όλο τον εκκλησιαστικό και μουσικολογικό χώρο ο αδόκητος θάνατος, το βράδυ της Παρασκευής 2 Ιουνίου 2023, του Δημήτρη Μπαλαγεώργου, Καθηγητή Μουσικολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής ΕΚΠΑ. Ο μακαριστός άφησε την τελευταία του πνοή χθες το βράδυ στο σπίτι του προκαλώντας ανείπωτη θλίψη στο οικογενειακό και συγγενικό του περιβάλλον. Όσοι τον γνώρισαν μιλούν για ένα άνθρωπο καλοκάγαθο, σώφρονα, κοινωνικό, και λαμπρό επιστήμονα με τεράστια προσφορά στο χώρο της βυζαντινής μουσικολογίας και ψαλτικής τέχνης. Το τέλος του της ζωής του, αν και αιφνίδιο, ήταν κατά τη δέηση της Εκκλησίας ανώδυνο, ανεπαίσχυντο και ειρηνικό! Είθε να δώσει την καλή απολογία την επί του φοβερού βήματος του Αναστάντος Χριστού. Αιώνια και άληστος η μνήμη αυτού.

Ο μακαριστός Καθηγητής σπούδασε Θεολογία και Μουσικολογία στην Αθήνα. Παρακολούθησε μεταπτυχιακά μαθήματα στη Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών [μεταπτυχιακό δίπλωμα ειδίκευσης με την εργασία: Ο Θεόδουλος μοναχός και το έργο των συντμήσεων (έκδοση: Αθήνα 2003)] και αναγορεύτηκε διδάκτωρ του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών [διδακτορική διατριβή με θέμα: Η ψαλτική παράδοση των ακολουθιών του βυζαντινού κοσμικού τυπικού (έκδοση Αθήνα 2001)].

Υπηρέτησε στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών από το έτος 1996 [αρχικά ως επιστημονικός συνεργάτης (διδάσκων βάσει του προεδρικού διατάγματος 407/80), στη συνέχεια ως Λέκτωρ (από το έτος 2003), Επίκουρος Καθηγητής (από το έτος 2009) και τώρα ως Αναπληρωτής Καθηγητής (2015), στο γνωστικό αντικείμενο Βυζαντινή Μουσικολογία.

Η καταλογογράφηση των χειρογράφων της βυζαντινής μουσικής αποτέλεσε πρωταρχικής σημασίας παράγοντα για την συστηματική μουσικολογική σπουδή πάντων των προβλημάτων της Ψαλτικής Τέχνης.

Η λεπτομερής γνώση των πηγών της βυζαντινής μουσικής συμβάλλει στην διακρίβωση των ιστορικών ειδήσεων, στην δικαίωση ή αναίρεση και αποκατάσταση των επιστημονικών θέσεων που έχουν κατά καιρούς διατυπωθεί και φωτίζει το πλουσιότατο μουσικό υλικό, διευκολύνοντάς το να γίνει παραπέρα αποδοτικά εκμεταλλεύσιμο. Οι διαπιστώσεις αυτές, η σπουδαιότητα των σιναϊτικών μουσικών χειρογράφων, ο μεγάλος αριθμός των θησαυριζομένων στη

βιβλιοθήκη της μονής Σινά μουσικών βιβλίων, η έλλειψη αναλυτικού καταλόγου περιγραφής αυτών, η ζήτηση αυτών από την μουσικολογική έρευνα, κανονάρχησαν στον Δημ. Μπαλαγεώργο την απόφαση να αναλάβει, μετά της συναδέλφου του κ. Φλ. Κρητικού, την αναλυτική περιγραφή των χειρογράφων βυζαντινής μουσικής, που απόκεινται στη σιναϊτική βιβλιοθήκη.

Η έλλειψη ενός καταλόγου αναλυτικής περιγραφής των μουσικών χειρογράφων κωδίκων που απόκεινται στην Πατριαρχική Βιβλιοθήκη των Ιεροσολύμων, κατάλογος ο οποίος θα γνωστοποιούσε στον μουσικολογικό, και όχι μόνον, κόσμο το μουσικό υλικό και τα παντοία στοιχεία που περιέχουν τα μουσικά αυτά βιβλία, ήταν ο λόγος που το έτος 2009 ο Δημ. Μπαλαγεώργος υπέβαλε αίτηση στον Μακαριώτατο Πατριάρχη Ιεροσολύμων κ. Θεόφιλο τον Γ΄ ζητώντας την πατριαρχική άδεια για την εκπόνηση και επιστημονική επιμέλεια ενός λεπτομερούς καταλόγου των μουσικών κωδίκων της Ιεροσολυμιτικής Βιβλιοθήκης.

Η απαντητική επιστολή, φέρουσα ημερομηνία 12 Ιανουαρίου 2010, κατέγραφε την έγκριση του Πατριαρχείου για την ανάληψη του έργου. Η Πατριαρχική Βιβλιοθήκη των Ιεροσολύμων με τις διάφορες συλλογές βιβλίων που την αποτελούν διαθέτει πάνω από τριακόσιους πενήντα χειρόγραφους κώδικες βυζαντινής μουσικής, συγκροτώντας μια από τις πιο αξιόλογες μουσικές συλλογές, η οποία παραμένει άγνωστη και δυσπρόσιτη.

Οι παλαιογραφικές γνώσεις του και η εν γένει μουσική καταλογογραφική του εμπειρία άνοιξαν τον δρόμο της συμμετοχής του στο Catalogue Byzantine Manuscripts (CBM) Program – International project, που υποστηρίζεται από τον Netherlands Organisation of Scientific Research (NWO).

Διδασκόμενα Μαθήματα

Ιστορική επισκόπηση της βυζαντινής μουσικής.

Ιστορία της βυζαντινής μουσικής I.

Ιστορία της βυζαντινής μουσικής II.

Λατρεία και μουσική στο Βυζάντιο.

Σεμινάριο: Προσωπογραφίες μελουργών.

Αντιπροσωπευτικές Δημοσιεύσεις

«Η μελική μεταχείριση των ψαλμών των ακολουθιών του βυζαντινού κοσμικού Τυπικού της Μεγάλης Εκκλησίας», Πρακτικά Β΄ Διεθνούς Συνεδρίου Μουσικολογικού και Ψαλτικού -Θεωρία και Πράξη της Ψαλτικής Τέχνης. Τα γένη και είδη της Βυζαντινής Ψαλτικής Μελοποιίας. Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος-Ίδρυμα Βυζαντινής Μουσικολογίας, Αθήνα 2006, σσ. 101-109.

«Οι αποκείμενοι στην βιβλιοθήκη της ιεράς μονής του Σινά αυτόγραφοι κώδικες του Ιωάννου ιερέως του Πλουσιαδηνού», Πρακτικά του First International Conference of the American Society of Byzantine Music and Hymnology, Αθήνα 2007, σσ. 30-69.

«Η διδασκαλική δραστηριότητα του Κωνσταντίνου Ψάχου στη Σχολή Βυζαντινής Μουσικής του Ωδείου Αθηνών», Πρακτικά της ημερίδας Κωνσταντίνος Ψάχος: Ο μουσικός, ο λόγιος-Ακαδημία Αθηνών-Κέντρον Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας, Αθήνα 2007.

«The repertory of Byzantine and Post-byzantine ecclesiastical music», Music in the Mediterranean. Modal and classical traditions. Πολιτιστικός Οργανισμός Εν Χορδαίς-MediMuses Project, pp. 477-500.

«Η πρωτοφανέρωση του μέλους της Μεγάλης Δοξολογίας στις χειρόγραφες πηγές του ιδ΄ αϊ.», Συμβολή στη μνήμη Γεωργίου Στ. Άμαργιανάκη (1936-2003), Πανεπιστήμιο Άθηνων-Τμήμα Μουσικῶν Σπουδῶν, Αθήνα 2013, σσ. 110-128.

«Η εκκλησιαστική μουσική στην Κωνσταντινούπολη από τους χρόνους της αλώσεως μέχρι σήμερα», Εγκυκλοπαίδεια Μείζονος Ελληνισμού-Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού.

«Τα οκτάηχα μέλη της ψαλτικής στη χειρόγραφη παράδοση», Πρακτικά Γ΄ Διεθνούς Συνεδρίου Μουσικολογικού και Ψαλτικού -Θεωρία και Πράξη της Ψαλτικής Τέχνης. Η Οκταηχία. Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος-Ίδρυμα Βυζαντινής Μουσικολογίας, Αθήνα 2010, σσ. 487-507.

«Tradition and evolution of the sticheraric melopoeia: the example of the sticheron Άναστάσεως ήμέρα, 10th International Music Theory Conference - Principles of Music composing: Sacral Music, Vilnius 2010, pp. 138- 147.

«Unity and variety in Orthodox music: the case of Great Doxology», Unity and variety in Orthodox Music: Theory and Practice. Proceedings of the fourth International Conference on Orthodox Church Music. University of Joensuu, Finland June 6-12 2011, (Finland) 2013, pp. 121- 138.

«Ο μουσικός και τυπικάρης Εμμανουήλ Φαρλέκας (1877-1958)», Γ΄ Επιστημονικό Συμπόσιο Νεοελληνικής Εκκλησιαστικής Τέχνης, ΕΚΠΑ Θεολογική Σχολή - Τμήμα Θεολογίας, Αθήνα 2015, σσ. 899-914.

«Παρακλητική και Ωρολόγιο», Πρακτικά ΙΔ΄ Πανελληνίου Λειτουργικού Συμποσίου Στελεχών Ιερών Μητροπόλεων,

«Οι Λειτουργικές Τέχνες», Ειδική Συνοδική Επιτροπή Λειτουργικής Αναγεννήσεως, Πάτρα 17-19 Σεπτεμβρίου 2012, Αθήνα 2015, σσ. 145-169 και στο περιοδικό Εκκλησία, έτος 90ό, τεύχος 7, Ιούλιος 2013, σσ. 502-511.

«Αποκατάσταση της λησμονημένης ενοριακής λατρευτικής τάξεως και η αναρρίπιση της λειτουργικής παραδόσεως», Β΄ Επιστημονικό Συμπόσιο Ψαλτικής Τέχνης Επιτεύγματα και Προοπτικές στην Έρευνα και Μελέτη της Εκκλησιαστικής Ψαλτικής Τέχνη-Τόμος αφιερωμένος στον καθηγητή Γρηγόριο Θ. Στάθη, Ακαδημία Θεολογικών Σπουδών Βόλου-Τομέας Ψαλτικής Τέχνης και Μουσικολογίας, Αθήνα 2014, σσ. 158-164.

Imaging the Holy Trinity with words and music», Church Music and Icons: Windows to Heaven. Proceedings of the fifth International Conference on Orthodox Church Music. University of Joensuu, Finland June 3-9 2013, (Finland) 2015.

«Scribes and owners of the musical manuscripts` the relationship between them and their relation with the musical book», XI International Conference of the Department of Musicology-Faculty of Music in Belgrade-University of Arts, «Music and Paper` Music and Screen», 18-21 April 2012, Belgrade, Serbia.

«The contribution of the servants of Psaltic Art to the formation of the Typikon currently in use», International Medieval Congress, International Congress of the European Middle Ages, University of Leeds, 9-12 July 2012, Leeds, England.

Καλλιτεχνική Δραστηριότητα

Από τον Μάρτιο του έτους 1998 έως και τον Μάιο του 2013 υπηρέτησε ως πρωτοψάλτης του ιερού ναού αγ. Τριάδος Νέας Κηφισιάς.

Από τον Ιούνιο του έτους 2013 η ψαλτική του διακονία συνεχίζεται στον ιερό ναό της αγίας Φιλοθέης - Δήμου Φιλοθέης.

Τον Οκτώβριο του έτους 2004 ίδρυσε με τους συνεργάτες του στα Τρίκαλα καλλιτεχνικό σωματείο με την επωνυμία Τρίκκης Μελωδοί.

Σκοπός του η διά παντός προσφόρου μέσου συστηματική καλλιέργεια και

προώθηση της Ψαλτικής Τέχνης με την αμιγή διάδοση και προβολή αυτής και η ανάδειξη του έργου των βυζαντινών και μεταβυζαντινών ελλήνων μελουργών.

Η εκπλήρωση των ανωτέρω σκοπών επιδιώκεται με κάθε νόμιμο μέσο και κυρίως με την συγκρότηση του χορού ψαλτών Τρίκκης Μελωδοί, την οργάνωση συναυλιών και εκδηλώσεων, την συμμετοχή σε πολιτιστικές και μουσικές εκδηλώσεις, την έκδοση εντύπων και κάθε τύπου αναπαραγωγής ήχου και εικόνας κ.ά.

PERMANENTLY_REMOVED